

Gerda Rytin pojantytären Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimon kirjoittamassa elämäkerrassa valaistetaan myös Gerda Rytin spiritualismia.

Salaperäinen hymy

*Helmikuun 21. päivänä 1946 Säätytalon portaita laskeutui mies, joka oli tuomittu kymmeneksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Hän oli vuosina 1940–1944 tasavallan presidenttinä toiminut **Risto Ryti**, joka oli sotasyllisyysoikeudenkäynnissä saanut tuomion syyllisenä sotaan seitsemän muun sota-ajan johtajan tavoin. Rytin puoliso **Gerda Ryti** seisoi tyttärensä **Eevan** kanssa odottamassa tuomittujen saapumista oikeussalista. ”Risto vilkutti, ja hänen kasvoillaan loisti tuo hänelle niin ominainen valoisa hymy. Gerda ja Eeva vilkuttivat ja hymyilivät takaisin”, kertoo pojantytär **Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimo**.*

Maritta Pohls

Tätä kohtaamista on myöhemmin tulkittu muun muassa Risto Rytin ylimielisyydeksi, mutta mistä oli oikein kysymys. Mitä hymyn taakse kätkeyti? Hymyn selittää kaksi elämää suurempaa asiaa: rakkaus ja vakaumus.

Gerda ja Risto Rytin välinen rakkaus ja keskinäinen luottamus oli harvinaisen suurta. Annan kahden sitaatin kertoa siitä. Hiukan ennen vuonna 1916 vietettyjä häitä sulhanen kirjoitti morsiamelleen: ”Sinä olet niin puhdas, niin hyvä, niin jalomielinen. Minä tunnen olevani Sinun vaikutukseksi alainen ja sieluni puhdistuvan kuin tulesta.” Kolmekymmentä vuotta myöhemmin Gerdan 60-vuotispäivänä, Risto kirjoitti sellistään Katajanokan vankilassa: ”Rakastan Sinua nyt vanhoilla päivilläni vieläkin enemmän kuin silloin, joskus kaukana menneisyydessä, kun menimme naimisiin. - - - Yhtei-

nen seikkailumme tässä realiteettien maailmassa on oikeastaan ollut hauska ja antoisa - - -”

Vakaumus

Vakaumus puolestaan sai alkunsa yhteisen taipaleen aikana. Risto Ryti tavoitteli maallisen elämän ulkopuolista todellisuutta jo ennen puolisoaan. Hän liittyi 1920-luvun alussa vapaamuurareihin. Kysymys oli toki osaltaan korkeassa asemassa olevien miesten verkostosta, mutta Rytii puhutteli myös vapaamuurariuteen liittyvä mystiikka, vaikka hän jättikin täyttämättä liittymiskaavakkeen kohdan, jossa kysyttiin Kaikkivaltiaan Jumalan tunnustamisesta.

Gerda Ryti puolestaan löysi spiritualismin 1930-luvun alussa tutustuessaan Suomen Vientiyhdistyksen toimitusjohtaja **Jaakko Kah-**

maan, joka toi parapsykologista ajattelua Suomeen. Vuonna 1933 Gerda Ryti tilasi Kahman innostamana Iso-Britanniasta luettavakseen **J. Arthur Findlayn** kirjoittaman teoksen *The Rock of Truth – or Spritualism, The Coming World Religion*.

Vuotta myöhemmin Gerda Ryti tutustui **Helmi Krohniin** juuri perustetussa Helsingin Naisklubissa (myöh. Lyseumklubi). Helmi Krohn oli ottanut tehtäväkseen opettaa spiritualismin uudet harrastajat saamaan yhteyden tuonpuoleiseen ilman toisten apua. Myös Gerda alkoi Helmin opastuksella harjoitella yhteyden ottamista henkimaailmaan ja onnistui nopeasti. Gerda Rytin läheiset ystävät, yksi tärkeimmistä **Ruth Serlachius**, jakoivat spiritualistisen ajatusmaailman. Yhdessä tavattiin selvänäkijä **Aino Kassista** ja porvoolaista parantajaa sekä osallistuttiin Helmi Krohnin johdantamiin istuntoihin.

Syvällinen spiritualisti

Samaan aikaan Gerda Ryti opiskeli koko ajan lisää spiritualismista. Kirjallisuutta ei vielä ollut kotimaisilla kielillä, joten hän tilasi kirjoja Englannista. Helmi Krohn alkoi 1930-luvun puolivälissä kääntää alan teoksia suomeksi. Kun Gerda oli ennättänyt jo aikaisemmin lukea kaikki kirjat, Helmi turvautui usein ystävänsä, kun sanoille piti löytää suomenkieliset vastineet. Käsitteet piti luonnollisesti ymmärtää syvästi, jotta ne voitiin ilmaista. Tätä kautta Gerda Rytillä oli suuri vaikutus spiritualismin leviämiseen Suomessa.

Gerda Rytin spiritualismia käsittelevä kirjasto laajeni vuosi vuodelta. Siihen kuului 1930-luvun hittituote, Findlayn *On the Edge of Etheric*, jossa kuoleman jälkeistä elämää tarkasteltiin tieteen näkökulmasta ja jonka uskottiin mullistavan läntien maailman tiede- ja uskontokäsityksen. Teos käännettiin lyhyessä ajassa jopa 15 kielelle. Se ilmestyi Suomessa 1939 Helmi Krohnin suomentamana nimellä *Eetterimaailman rajalla eli kuolemanjälkeinen elämä tieteen kannalta selitettynä*.

Arthur Findlayn kirjojen ohella kirjastoon kuuluvat kaikki ajan merkittävimmät spiritualismia, parapsykologiaa ja ylipäättään henkisyttä käsittelevät teokset. Risto Ryti sai muun muassa tehtäväkseen hankkia Lontoosta **Johannes Greberin** kirjan *Communication with the Spirit World (Helmi Krohnin suomentamana Yhteydessä henkimaailman kanssa: sen laita ja tarkoitus: erään katolisen papin kokemuksia. 1-2. 1937, 1938)*. Gerda Ryti oli erityisen kiinnostunut **Sir Arthur Conan Doyle**n 600-sivuisesta kaksiosaisesta teoksesta *The History of Spiritualism*, johon hän palasi kerta toisensa jälkeen.

Gerda Rytin ja Helmi Krohnin matka Glasgowissa 1937 järjestettyyn spiritualismin maailmankonferenssiin oli molemmille tärkeä ja vahvistava kokemus. Jumalanpalvelukset, mediotilaisuudet, esitelmät, keskustelut ja yksityisistunnot (mm. selvänäkijä **Helen Hughes**) seurasivat toisiaan. Matka päättyi viikkoon Lontoossa, missä suomalaiset vierailivat Arthur Findlayn järjestämällä puutarhakutsuilla Stanssted Hallissa. Lontoossa kuultiin myös ”**White Feather**”- ja ”**Red Cloud**”-henkioppaita medioiden välityksellä. Glasgowista naiset saivat mukaansa englanninkielisen kirjasen spiritualismin seitsemästä periaatteesta. Teos oli ilmestynyt jo 1920-luvun alkupuolella. Helmi Krohn suomensi sen myöhemmin *Tie kirkkauteen* -nimisenä monistena.

Huhtikuussa 1938 Gerda Ryti kuuli ensimmäisen kerran oman henkioppaansa puhuvan. Meni aikaa ennen kuin sopivat muodot löytyivät. Aluksi opas tuli ja meni miten halusi ja neuvot olivat kovin kummallisia, mutta harjoit-

Rouva Ryti pitää puhetta. Helsinki 5.7.1941.

telemalla Gerda oppi yhteydenpidon luonteen ja vuorovaikutus muodostui päivittäiseksi.

Palvelemisen lahja

Kun Risto Ryti joulukuussa 1940 valittiin Suomen presidentiksi, Gerda Ryti ymmärsi, miksi häntä oli johdettu kohtaamaan henkiopastaan. Hän koki tehtäväkseen auttaa ja tukea puolisoaan kaikin tavoin tämän raskaassa ja vaativassa tehtävässä sotaa käyvän maan valtionpäämiehenä. Vapaan tahdon lain mukaisesti henkioppaat eivät puutu ihmisten ratkaisuihin saatikka valtioiden politiikkaan, mutta he auttavat ihmisiä ymmärtämään oman tehtävänsä

ja parhaalla mahdollisella tavalla toimimisen tärkeiden.

Jatkosodan aikana Gerda Ryti laajensi vaikutustaan koko suomalaiseen yhteiskuntaan aloittamalla pitää radiopuheita, joilla hän valoi rohkeutta ihmisten sydämiin. Hänen rohkaisevia sanojaan voi kuunnella Ylen Areenasta. Kesällä 1944 ryhdyttiin hänen aloitteestaan pitämään keskipäivän hartaushetkiä, jolloin kaikki hiljentyivät rukoilemaan isänmaan puolesta. Rukoushetki oli vahva uskon ja yhteenkuuluvuuden ilmaus. Gerda Ryti tuki suomalaisten jaksamista myös vieraillemalla sotasaaraloissa, sotaorpojen luona ja vaikkapa talkooleireillä.

Kun Risto Ryti vapautui vankilasta vuonna 1949 terveydellisistä syistä, puolisoit vietti-

vät elämänsä poissa julkisuudesta. Ryti siirtyi henkimaailmaan 1956. Gerda Ryti eli vielä 18 vuotta puolisonsa jälkeen. Yhteys oppaaseen ja toiseen todellisuuteen siirtyneisiin rakkaisiin säilyi läpi elämän.

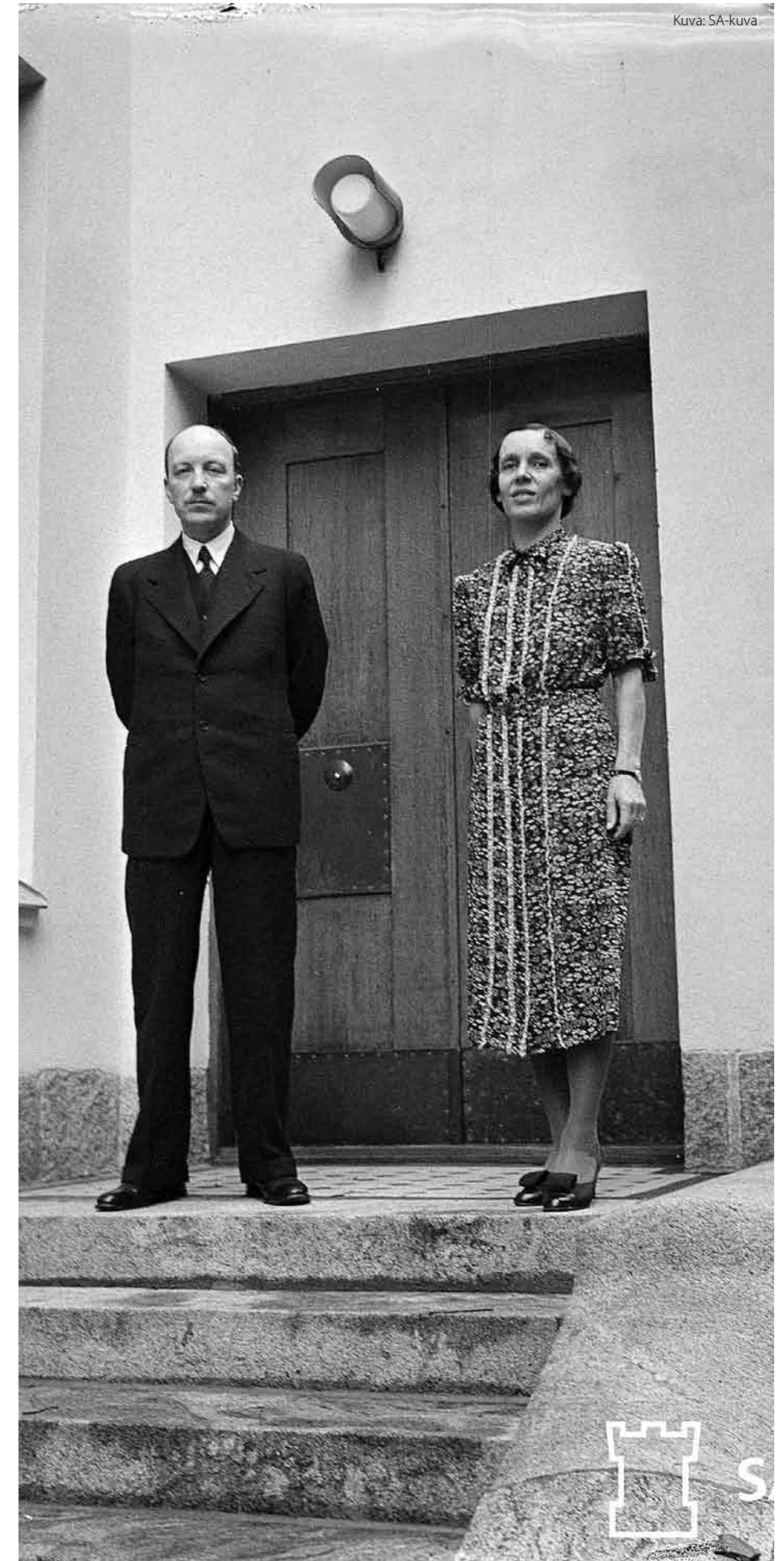
Toisen sotasyllisyysoikeudenkäynnissä tuomitun valtiomiehen **Edvin Linkomiehen** tytär **Sinikka Linkomies-Pohjala** kertoo, miten hän ja Gerda Ryti kerran kohtasivat Hietaniemen hautausmaalla, missä molemmat olivat käymässä läheistensä haudoilla, Gerda Ryti välitti hänelle viestin: ”Isä haluaa, että tiedät hänen voivan hyvin ja toivoo, ettet liika murehtisi hänen poismenoaan maallisesta elämästä. Hänen viestinsä sinulle on exelsior, exelsior.” Gerda Ryti kertoi myös olevansa miehensä kanssa yhteydessä ja nähneensä tämän hautajaisissa seisovan arkun päässä hymyilevä ja kieltäen suremasta. Kun naiset myöhemmin useinkin tapasivat haudoilla, Gerda Ryti ei enää puhunut asiasta. Hän oli kertonut sen, mikä hänelle oli annettu tehtäväksi. Hänellä ei ollut tarvetta kääntää ketään.

Gerda Rytin kertomuksessa on useita spiritualisteille tuttuja asioita. Monet meistä saavat kokea raskaita asioita ennen elämänvakauksen muodostumista. Gerda näki miehensä työnantajan liikemies **Alfred Kordelinin** murhan vuonna 1918 ja ministeri **Heikki Ritavuoren** murhan neljä vuotta myöhemmin. Ehkä viimeisin askel herätykseen oli kälyn, lääketieteen tutkija **Elsa Rytin** kuolema 1931, vain 36-vuotiaana.

Kun oppilas on valmis, tielle tulee juuri oikeita ihmisiä – Gerda Rytin tapauksessa Jaakko Kahma ja Helmi Krohn johtivat häntä eteenpäin. Kirjallisuuden avulla ymmärtäminen kuuluu myös henkisellä tiellä kulkemiseen. Sen kautta tullaan tutuksi ajatusmaailman kanssa ja omaksutaan oma tulkinta. Gerda toteutti tämän varmasti tavanomaista syvemmin. Oman yhteisön luominen ja sen laajentaminen kansainvälisiin mittasuhteisiin on olennainen osa henkisyttä. Energia vahvistuu yhdessä!

Ihmisen tehtävä toteutetaan tässä maallisessa elämässä palvelen parhaan ymmärryksen mukaan niissä asioissa, jotka taipaleella eteen tulevat. Yhteys ei-materialistiseen todellisuuteen auttaa ymmärtämään oman palvelun tavat ja luonteen. Gerda Rytille astuminen julkisuuteen ei ollut helppo tehtävä, mutta häntä johdettiin siihen jälkeensä katsoen hyvin määrätietoisesti. Hän otti vastaan palvelemisen lahjan.

Luettavaa Gerda Rytistä: **Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimo**, *Gerda Ryti – elämäkerta 1*. 1998 ja **Kaija Valkonen – Elina Koivunen**, *Suurin on rakkaus*. 1997. Lainaukset: **Hanna-Liisa Ryti-Erkinheimon** esitelmä 2004; **Sinikka Linkomies-Pohjala**, *Muistikuvia Gerda Rytistä*.

Presidentti ja rouva Risto Ryti. Helsinki 1.7.1941.